

ogleda sliko, katera mu ga kar najbolj predstavlja. Razglednice so res okusne. Vsaka podružnica družbe sv. Cirila in Metoda naj si omisli nekaj takih razglednic, da jih pri društvenih veselicah razpeča med narod. Cena dopisnic je 5 kr. Podružnice in prekupovavci dobe 100 dopisnic za 4 gld. franko doposlane. V založbi jih ima knjigovezec g. Ivan Bonač v Ljubljani. — Ker te dopisnice na splošno ugajajo in ker imajo namen koristiti družbi sv. Cirila in Metoda, jih toplo priporočamo.

„Planinski Vestnik“, glasilo „Slovenskega planinskega društva“ v Ljubljani, kaj vrlo napreduje. Prinaša zanimive sestavke pisateljev turistov, in iz teh kakor iz drugih je razvidno, kako lepo se razvija turistika po širni slovenski domovini, kateri so hoteli naši sovražniki prav potom turistike povsem vzeti slovensko lice. V zadnji številki je pa pričel „Plan. Vestnik“ prinašati turistične spise staroste slovenskih turistov g. Kadilnika v Ljubljani, ki so svoj čas zbuvali pozornost in ki se današnji dan baš tako zanimivo čitajo.

Iz poročila o novih členih vidimo, kako raste češka podružnica, katera šteje vedno več členov. Čehi se vrlo zanimajo za slovensko turistiko, ki si je pridobila v kratkem času toliko ugleda.

Naši dopisi.

Z Gorenjskega. (V spomin † Andreju Vavknu.) V dan 20. mal. travna t. l. se je v gorenjskih Cerkljah vršil prav žalosten cerkveni obred; položilo se je namreč vpricho ogromne množice sožalnikov visokih in nizkih stanov k večnemu počitku truplo ranjkega Andreja Vavkna, umirovljenega ondotnega nadučitelja, na katerega sme slovensko učiteljstvo biti ponosno dotlej, dokler bo trajal njegov spomin. Naj zapiše torej tudi „Tovariš“ nekaj besed v njegov spomin.

Ranjki Andrej Vavken se je rodil l. 1838. v Planini pri Rakeku na Notranjskem. Bil je jako nadarjen mladenič, zlasti pa še spreten v godbi in petju, zato si je izbral učiteljski stan. V njegovi dobi in v prejšnjih časih so imeli učitelji, ki so bili dobri organisti, posebno med preprostim ljudstvom, največ veljave in ugleda. Menda ni bil dopolnil še 19. leta, ko je bil poslan kot učiteljski voditelj v Cerklje. Vavken se je oklenil šole, orgel in cerkvenega petja z vsemi močmi krepke mladosti, in zdajci je zaslovel glas njegovega uspešnega delovanja na daleč okrog. Kot organist je imel malo sebi enakih sovrstnikov v vsi deželi; plodne svoje pevske misli pa je zvijal v

nemnohim jen duchům dopřano bylo se povznesti; vtřřa se do nebes a vyzývá Boha do boje, chtěje odebrati mu vládu dušř a samemu řiditi svřt láskou a spravedlností. V „Knihách“ hlasem proroka volá svřj národ k opravě bludř a běduje nad úpadem Evropy. „Pan Tadeáš“ to epos národní, jakym se nemřže honositi řadné jině pisemnictví novodobě, — to Polsko celé.

Mickiewicz byl synthesou ducha slovanského. Bohatství obraznosti, jen jen že nepřekupující bujností orientální, hlubokost' citu a zápalu, přecházející v sfery blouznění a mysticismu, všecky ale city převyšující láska k vlasti — to jsou poklady této genialní duši. Tá láska k vlasti také v spojení s blouzněním slovanském vrhla jeho, profesora akademie v Lausannu a Collège de France, v náručí mystické doktriny Towianského proto, že viděl v ní spasení pro svřj národ.

Mickiewicz to největší upostřed Slovanů — to Král-Duch Slovanstva. On soustředuje v sobě hloubku citu Schillerovu, vášen Byronovu, jednoduhost' a plastiku Homerovu s holubí a naivnou vírou prvňích vyznavačů Křřstovych.

prelepe napeve, katerih je pod naslovom: „Napevi cerkvenih pesem, nabral Andrej Vavken, učenik v Cerkljah“ izdal sedem zvezkov. Razen malega števila, katero je sprejel v svoj l. zvezek, so vsi drugi napevi njegovi duševni produkt. Iz Vavknovih melodij veje duh našega slavnega ranjkega Gregorija Riharja; njega si je prizadeval posnemati; zato so pa bile njegove pesmi tudi hitro razprodane. Tudi za pošteno dobrovoljno petje je Vavken nekoliko poskrbel z izdajo svojih „Glasov Gorenjskih“. Na čelo jim je postavil od ranjkega dr. Lovra Tomana izposojeni si motto:

„Zapojem rad mile, poštene,
Iz mladega blazga serca;
Nagnjusne, ošabne nobene
Mi v strunice serce ne dá!“

V teh kratkih besedah je personificiran ves Vavken — tako je on mislil, živel, deloval.

Svoje nove domačije Cerklje se je bil Vavken oklenil koj o prihodu z dušo in telesom. Prebivavstvo je to jadrno zaznalo in mu izkazovalo svoje zaupanje. L. 1868. je bil izvoljen županom, kateri častni, pa težavni posel je opravljal do svoje smrti, dolgih 30 let. Enako dolgo (z nekaterimi presledki) je bil tudi načelnik krajnega šolskega sveta. Poleg tega je bil dolga leta cerkveni ključar, oče ubogih, c. kr. poštar, trgovec, gostilničar, lastnik velikega zemljiškega posestva in načelnik gasilnega društva. Očigled vsega tega ga je občina v priznanje njegovega obilnega in vsestranskega delovanja imenovala častnim občanom. L. 1883. je Njegovo c. kr. apost. Veličanstvo presvetli cesar Francišek Jožef I. o svojem potovanju skozi Cerklje izrecno priznal Vavkovo obilno delovanje pri občini, šoli in cerkvi ter ga odlikoval z zlatim križcem za zasluge.

Ako se ozremo na vsa ta dostojanstva in opravila, katera je zvrševal Vavken v svoji novi domačiji, v Cerkljah, kamor je bil on, kakor se je baje večkrat sam izrazil: „Vse svoje imetje prinesel v robcu“, moramo priznati, da je delal s svojim vsestranskim trudom, prizadevanjem in uspehi učiteljskemu stanu toliko časti in da je združil v eni osebi toliko odličnih poslov in služeb, kakor komaj še kdaj kateri učitelj našega naroda. Kakor je bil pokojni Andrej Praprotnik v duševnem oziru in literarnem delovanju, tako je bil zopet Vavken po drugi strani res pravi „unicum“ med slovenskim učiteljstvom. Po 35 službenih letih kot učitelj je stopil l. 1893. v stalni pokoj, vendar pa je ostal učiteljem še vedno zvesto-udani sobrat. Kdor ga je osebno poznal, vsakemu se je priljubil; torej je imel v vseh stanovih zelo veliko prijateljev. To je posebno živo kazal tudi njegov pogreb, ki se je pač vršil na žalno-veličasten način. Izmed odličnih dostojanstvenikov so se ga vdeleževali: iz Ljubljane visokorodni gospod župan Ivan Hribar; iz Kranja: visokorodni gospodje dr. M. Gstettenhofer, c. kr. okrajni glavar; A. Žumer, c. kr. okrajni šolski nadzornik; J. Hubad, c. kr. gimnazijski ravnatelj; K. Šavnik, župan; mnogo gg. županov iz okraja; 12 čč. gg. duhovnikov, mnogo gg. sobratov-učiteljev, ki so ginljivo-lepo s svojim ubranim petjem pred domačo hišo, v cerkvi in ob grobu pokazali, kako drag jim je bil pokojni sobrat. Da je tudi vsa šolska mladina in neštevilno ljudstvo spremilo svojega nekdanjega g. učitelja, oziroma občinskega predstojnika na zadnjem potu, je umevno ob sebi. V marsikakem očesu se je zablisketala svitla solzica, ko je sprejemala hladna zemlja v svoje krilo truplo vrlega moža. Blag mu spomin! —

Jos. Levičnik.

Iz logaškega okraja. — Naša letošnja okrajna učiteljska konferencija se bo vršila v dan 15. rožnika t. l. v Cerknici. Razgovarjalo se bo o praznovanju cesarjeve petdesetletnice in pa o prostoročnem risanju. S konferencijo bo združena tudi prostovoljna razstava pismenih in risarskih izdelkov, deških rokotvornih in deklških ročnih del, kakor tudi praktičnih učil, ki so jih izumili učitelji sami.

Po zborovanju si bo učiteljstvo ogledalo svetovno-znano jezero, a drugi dan pa izletí tukajšnje učiteljsko društvo v romantično Predjamo, kjer se bo vršil tudi društveni občni zbor.

Na svidenje, tovariši in tovarišice iz logaškega in bližnjih krajev postojinskega okraja, v dan 16. rožnika t. l. v zgodovinskem gradu v Predjambi! —k.

Z Goriškega po prvem četrtku po Veliki noči leta 1898.*) — Srečno smo ga dočakali. Prišel je bil tisti napovedani četrtek, prišlo je tisto napovedano zborovanje našega društva. Prešlo je tudi — brez posebne nesreče, četudi se je napovedoval grom in peklo. Predsednik našega društva je moral spoznati, da je za nekaj skušen starejši. S solzami v očeh se je zagovarjati poskušal, a ni hotelo iti in tudi ni šlo. Napravljena je bila zaupnica, katera pa je obtičala nekje pod klopjo. Žalostno za našega predsednika pa je dejstvo, da ga nehote bijejo njegovi najožji somišljeniki. Res je, gospod predsednik je dober mož, škoda je, da padajo na njegovo čestitljivo glavo taki „napadi“; glavo mu prizanašajte, dajte mu jih raje na močna pleča, katera so še vedno v dobrem stanu. Iz respekta pred njegovo sivo brado nočemo rešati podrobno njegovega zagovora, ki je bil bolj obtožbi podoben. Tako žalostne vloge še ni igral, kakor napovedanega dne. Sam si je kriv, da je pripravljena zaupnica obtičala pod klopjo. Nismo proroki, a vendar z gotovostjo lahko trdimo, da niso daleč časi, ko se bode na Goriškem splošno preklinjevalo, da učiteljstvo ni imelo na čelu pravega moža. Dragi gospod predsednik, ali Vam je tako vseeno, da boste nosili prokletstvo na sebi mesto blagoslova?! Poznamo Vas, da ste poštenjak, torej roko na srce in trezno premislite naš in svoj položaj in storite prostovoljno to, kar spoznate za pravo — za učiteljstvo, za revno, ubogo učiteljstvo. Toliko naj zadošča na ime g. predsednika. Kar pa zadeva njegove trditve, da bi bilo društvo pod njegovim vodstvom zadostno delovalo, to je gorostasna neresnica, katere nismo pričakovali. Vprašamo le ponovno: Kje so koraki proti „pons asinorum“, proti Ebenhochovemu šolskemu predlogu; kaj se je storilo, da bi zastopnika v okrajnem šolskem svetu vršila svojo dolžnost; kaj za primerno zboljšanje žalostnega gmotnega stanja?! Dovolj. Škoda besedi, ker pomagajo toliko, kakor bob ob steno metati.

Zborovanje našega društva je očitno pokazalo, da se bližajo časi, ko se zjasne vremena tudi med goriškim učiteljstvom. Koj po predsednikovem govoru se je oglašilo več tovarišev, kateri so brez namena metali žerjavico na glavo predsednikovo in njegovih pobočnikov. Gospod A. M. je bral take levite odborniku našega društva in obenem našemu „zastopniku“ v okrajnem šolskem svetu g. A. P., da kaj takega še ni doživel kateri učitelj na Goriškem od svojega tovariša. S pričami je bil pripravljen dokazati mu: prav navadnega ovaduštva; šuntanja in zaničevanja farizejskega tovarišev proti tovarišu; da med pridigo v cerkvi izprašuje svoje pevce o tem, kar so med tednom izvolili o bližnjem tovarišu učitelju, katerega je postavil pod njih nadzorstvo; da je navdihnil pritožbo na deželni šolski svet proti istemu učitelju. Zaradi vsega tega in enakega je predlagal g. M., naj učiteljsko društvo stori, kar je potrebno proti takemu zastopniku. Napadeni g. A. P. ni imel drugega ugovora kakor: ni res; a na obrazu se mu je poznalo, da je dobil že davno zaslužen lekcijo. Radovedni smo, ali ima sedaj še toliko predrznosti, da obdrži obe častni službi. In naš g. predsednik ni imel k temu drugega dostaviti, kakor da bi bilo prav, ako bi se nasprotnika pobotala. Zaman!

Vsak nepristranski predsednik bi bil storil svojo dolžnost ter naravnal, da se zadeva pojasni ter potem ukrenil potrebne korake. Takega zastopnika ne sme imeti še dalje učiteljstvo ne v odboru svojega društva, ne v okr. šolskem svetu; sicer ostane neizbrisljiv madež na njem. To so naše razmere, da se Bogu smili!

Na obrazu se je bralo navzočemu učiteljstvu, da soglašala z g. M.; marsikdo je pozneje izrazil: Tudi jaz bi bil lahko kaj povedal, a ni bilo potrebno, zakaj dovolj je bilo. Izjavljamo še, da prihodnjic se nadaljuje, ako ne bode to zadoščalo. Grmelo je torej, a ravno od na-

sprotne strani, od katere je bil grom napovedan. Strele so švigale, in ozračje se mora zjasniti.

Koj po tej nevihti je sprožil g. Leopold Furlani kaj važno vprašanje, katero se je že omenjalo v cenjenem „Učiteljskem Tovarišu“, namreč: „Kako stojimo s političnim društvom „Sloga“ v Gorici? Gospodu predsedniku, ki je bil v minulem letu odbornik istega društva ter nekak zastopnik učiteljstva, se je poznalo na obrazu, da mu je to vprašanje kaj neljubo. Znano je namreč, da je vršil svojo dolžnost pri „Slogi“ ravno tako kakor jo zanemarja kot predsednik našega društva. Tako mojstersko se je držal, da ga je „Sloga“ kot peto kolo pri vozu odstranila ter ga ni več predlagala v novi odbor. Gospod Furlani je predlagal in občni zbor je predlog sprejel, da se izreče „Slogi“ nezaupanje. Gospod predsednik pa je čutil, da nezaupnica gre njemu kot našemu zastopniku v odboru „Sloge“ ter se je nekako zagovarjal, da ni mogel hoditi redno k odborovim sejam, katere so bile večkrat ob urah, ob katerih je bil zadržan.

Se marsikaj takega bi bilo prišlo na razgovor, ako bi ne bil g. predsednik postavil v razpravo druge točke dnevnega reda, za katero pa ni bilo posebnega zanimanja. Posameznih predlogov, kot zadnje točke, se ni stavilo, ker navzoči tovariši niso mogli več vztrajati ter so sili na zrak. Znamenja kažejo, da se bodo vremena zjasnila: dal Bog in sreča junaška!

Vestnik.

Cesarja Franciška Jožefa I. jubilejna ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gdč. Marija Wessner, nadzorovalna dama na višji slovenski dekliški šoli v Ljubljani, 1.50 gld.; gdč. Agneza Zupan, učiteljica v Ljubljani, 1.20 gld.; gdč. Marija Marout, učiteljica v Ljubljani, 0.90 gld.; gdč. Julija Borovsky, učiteljica v Ljubljani, 0.90 gld.; gdč. Franja Zemme, učiteljica v Ljubljani, 0.90 gld.; gdč. Emilija Gusl, nadučiteljica v Ljubljani, 1.50 gld.; g. Ljudevit Stiasny, učitelj v Radovljici, 3 gld.

Učiteljski konvikt: Gdč. Marija Wessner, nadzorovalna dama na višji slovenski dekliški šoli v Ljubljani, 1.20 K; gdč. Agneza Zupan, učiteljica v Ljubljani, 1.20 K; gdč. Marija Marout, učiteljica v Ljubljani, 1.20 K; gdč. Franja Zemme, učiteljica v Ljubljani, 1.20 K; gdč. Emilija Gusl, nadučiteljica v Ljubljani, 1.20 K.

Slovenski šolski muzej: „Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj“ 5 gld. — Tista društva, ki še niso vposlala svojih prispevkov, prosimo lepo, da se čim preje odzovejo. — Slavnim šolskim oblastvom, šolskim voditeljstvom, tovarišem in tovarišicam ter šolskim in učiteljskim prijateljem, ki žele morebiti kako posebnost, bodisi učilo, knjige i. t. d., razstaviti v našem muzeju, naznanjamó, da bomo na željo vse take predmete dotičniku koncem kimovca vrnili; last muzeja ostanejo le stvari, katere bodo razstavili trgovci učil. Koncem leta bomo izdali „izvestja (katalog) šolskega muzeja“, v kojih bodo opisani vsi razstavljeni predmeti. Vsi predmeti za šolski muzej naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani.

V Št. Vidu nad Ljubljano so bili o Binkoštih razstavljeni risarski izdelki učencev tamošnje obrtne nadaljevalne šole. Razstava je delala čast šolskemu vodstvu in posebe še pa učitelju risanja g. A. Sitschu, ki je pokazal, da je v risanju strokovnjak, kakoršnih je malo med učiteljstvom. Nekaj teh izdelkov bo razstavljenih tudi v slovenskem šolskem muzeju. — Enaka razstava je bila te dni tudi v Kranju, katera se je tudi prav dobro obnesla.

Prevzvišeni knez in škof ljubljanski je obiskal dne 6. t. m. višjo slovensko dekliško šolo.

Iz e. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji e. kr. mestnega šolskega sveta, katera se je vršila v

*) Zaradi tesnega prostora zakasnelo. Uredn.